

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (leveno Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vso, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v sklepuju n. pr. (Junija 30-23) poleg valnega imena na naslovu pomeni da vam je s tem davcom potekla naročnina. Posvetite jo pravčasno, da se vam ne ustavi list.

TAKO JE Z DOBRODELNIMI NAPRAVAMI, PRIHAJAJOČIMI OD KAPITALISTOV.

Velemesarska tvrdka Morris & Co. je verjela, da je dolžnost podjetnika, da skrbi za stare delavce, ki so garali ves čas njih življenja zanj. V ta namen je ustanovila penzijski sklad. Podjetje te velemaesarske tvrdke je prevzela velemaesarska tvrdka Armour & Co., ki je obvestila stare in zveste delavce Morrisove tvrdke, da ne bo s penzijo nič, na tale način:

"Vključena ni bila nobena določba za nadaljevanje penzije v kupni pogodbi, ko je tvrdka Armour & Co. prevzela imetek tvrdke Morris & Co."

Javnosti je bilo poročano, da je družina Morris zapustila za stare in obnemogle delavce pol milijona dolarjev. Ta vsota bo zadostovala za osemnajst mesecev.

Kadar pride ta vsota, kaj se po tem zgodi s temi starimi delavci? Prosit pojdejo lahko milodarov, ali se pa bodo lahko obračali za pomoč na dobrodelna društva. To je zdaj usoda delavcev, ki so leta in leta garali za Morrisovo tvrdko in so bili trdno prepričani, da jim ne bo treba na stara leta prosjati, da ohranijo svoje golo življenje.

Marsikatega starega in obnemoglega delavca je pridržala vprav penzija, da ni šel drugam gledat za delo, kjer bi bil več zaslužil in si nekaj odtrgal za svoja stara leta od svoje mezde. In zdaj ga čaka žalostna usoda na stara leta.

Pokojnina za delavce je potrebna. Toda pokojnina mora biti uvedena splošno za vse delavce in izplačuje naj jo država. Naloga države je, da skrbi za delavce, ko jim opešajo njih moči in ne morejo več delati in zaslužiti, da se prežive.

SMEŠEN IZGOVOR.

Aleksander Howatu, nekdanjemu predsedniku štirnajstega okraja rudarske organizacije v Kansasu, so za branili vstop v Kanado pod pretvezo, da se lahko zgodi, da bo morala javnost skrbeti za Howata.

Ta smešni izgovor je povzročil, da je Woodsworth, delavski poslanec iz Winnipega, interpeliral Charlesa Stewarta, ministra za naseljevanje. Prišlo je do ostre kontroverze med delavskim poslancem in ministrom, v kateri je rekel minister, da je javnost morala skrbeti za Howata v Kansasu, ko je bil v ječi. Seveda ni bil minister za naseljevanje tako prijazen, da bi pred poslanci pojasnil, zakaj je moral Howat v ječo v Kansasu in na kakšen način je bil zopet izpuščen iz ječe. Ako bi minister po

Laskerjeva vožnja bo baje veljala le \$13,000.

Odstopivši načelnik plovnega odpora trdi, da vključuje dovoljen znesek za popravila tudi izdatke za poizkusno vožnjo.

PARNIK LEVIATHAN JE ZAKLEZENA NEMŠKA LADJA "VATERLAND".

Washington, D. C. — Ko je odstopivši načelnik zveznega plovnega odpora naznanil, da misli povabiti na poizkusno vožnjo poatlantskega preplavljenega in preplavljenega nemškega parnika "Leviathan", ki so mu dali sedaj ime "Vaterland", od 600 do 600 gostov, se je dvignil v časopisju hud vihar, in demokratski politiki so si urno hoteli prilepiti velik političen kapital iz zadeve. Časopisje je dejalo, da je treba najmanj \$1,000,000 za vožnjo, ki jo naj plača zvezna blagajna samo zato, da se bo odstopivši načelnik plovnega odpora malo poveseljalil sredi izbrane družbe. Demokratski kotlari so takoj opozorili narod na stransko razpisnost ljudskega denarja, s katerim delajo republikanski ponarji kakor svinja s mehom.

In treba je bilo opravičbe, treba je bilo naznanila, v katerem pravi Lasker, da so vsa tista poročila o milijondolarki zabavni vožnji neosnovana. Demokratski naj si ne delajo političnega kapitala iz te zadeve, ki je ni bilo prav nič treba mešati v politiko, je rekel g. Lasker.

Po njegovem zatrdilu je taka vožnja potrebna, da ladjo preizkusijo, preden bo izročena svojem namenu. Stroški za popravila poizkusno vožnjo so že dovoljni, in sicer v skupnem znesku po \$120,000.

Va parobrodna podjetja imajo navado popolnoma preizkusiti vsako novo vozilo. Ob taki priliki povabijo več sto gostov na krov dotične ladje, preden jamejo prevažati potnike za denar.

Ti povabljeni gostje so navadno vplivni in odvažni ljudje v narodnem življenju, in njih mnenje prinese, potem lep, dobiček dotični plovnih družbi, je rekel Lasker v svojem zagovoru. Če bi ne bilo nobenih gostov na poizkusni vožnji, da se prepričajo o kuharjih in jedge, bi vožnja veljala samo \$107,000, ali samo \$13,000 manj, kakor to z gosti, je nadalje povedal Lasker časopisju in politikom, ki mu ne "privoščijo" te zabavne vožnje na nekdanji nemški potniški ladji, ki je največji potniški parnik na svetu.

Zagovor je sicer dober, pa če ga prinese pes na svojem repu, kadar je ta ali oni politik v stiski. Lasker ve, kako je s to zadevo. In morda še kdo drugi. Ali nekaj pa je le moralo biti na tistem, ker je časopisje prineslo o "milijondolarki zabavni vožnji".

VZROK RAKA DOGNAN, PRAVI FIZIOLOG.

Philadelphia, Pa. — Fiziološki kemik v državnem zdravstvenem oddelku je izjavil, da je našel vzrok raka, ki je bil doslej še ne rešena uganka zdravniški vedi. V svojem predavanju pred gojenkami zdravniške klinike je dejal, da je vzrok raka preobilica pozitivnih elektrijonov ali električne energije v stanicah človeškega telesa.

Vprašanje se tiče takzvanega "staničnega" telesnega mikričija", je dejal. "Če so te električne enotice pravilno in primerne razdeljene, potem tudi stanice pravilno poslujejo. "Stanice ali celice, ki obsegajo telesa, so sestavljene iz pozitivno in negativno nabitih porcij, ki so v neprestanem gibanju in se menjavajo. Njih sprijemanje in razcepljanje proizvaja različne kemične in električne izpremembe, ki so potrebne, da izvršujejo organizem. In če bi bilo to kolektarno gibanje stabilizirano (kratki po celi stanici, bi nastopila smrt."

A. P.

Lastovka.

(Dalje.)

Motena v važnem razgovoru, je kakakva ozlovoljena žena večkrat zamahnula za njimi, kot bi odganjala nadležne muhe. Na cerkvenih vratih sloneči berač z bergljami jo je že parkrat jadrno mahnil z mrzlega stopnjača za ogel, kjer je stala velika stojnica, nagromadljena z jerbasi, polnimi lepodišnih jabolk, finega sočijva in pestrobarnih slabič. Nad tem razkošjem je kraljevala na nizkem stolu sedeča Meta, zornolice branjeva, ki je zrla izpod debele volnene rute navidezno mirno predse, v resnici pa pozorno motrila s srepim očesom poželjive pogleda paglavcev, ki jim je na potu mimo tega bogastva hudo poželenje vselej tako obtežilo noge, da so postali. Oči so jim s širokim pogledom obležale na obdobjanih predmetih. Zadržali so jim se jim je zdelo podobna pravilnemu zmažu, ki čuva nedostopne zaklade.

Stari stražar, ki se je bil na potu od obine do sodnje večkrat oziral v gostilno, je naenkrat srečal trga obstal. Nato je dolgo gledal proti vrhovom gora in zmaževal s glavo. Tam gori se je bil namreč pojavil gost pajčolan črnih megla, ki so ga nevidni vetrovi venomer trgali in mečkali.

Za temi mračnimi meglami se je pomikala zima više in više. Njeno spremstvo je prihajalo vedno večje in sijajnejše. Od vseh strani so ji prihitevali nasproti snežni duhovi, priklanjali se ji udanostno in ji pripadali dragocena oblacija. Ponosno je stopala mladostna boginja; njena postava je bila vitka, njen obraz neboško lep. Postala je in odločila spremstvo, ki se je umaknilo brez besed. Pred njo so pognili zemljo z bajnimi preprogami, ki jih je bil ustvaril mojster mraz v svojem tajinstvenem ateljeju. Na znamenje so urno prikošile služabnice, slekle jo v šip in nebroj izvežbanih ročle je pričelo z umivanjem in lišpanjem njenega telesa. Ona pa se je ogledavala v zrcalih, ki so jih držale mladenke okrog nje. Zda se je udobno pretegnila, ka-

kor se pretegne zaspano dekle, ki je moralo prezgodaj vstati. Samozavest ji je prožila kipeče ude, brezskrbnost ji krasila obraz.

Prostolasa mladenka, prekrasna čarobnica! Tvoja očarljivost bi zamogla v tem trenutku uboga zemljana tako omamiti, da bi kakor brezumen planil k tvojim ustnam, hiteč naučiti se vsch naslad tvoje nadzemačke lepote, pa bi našel pri tebi smrt. Tvoj vroč pogled bi mu vžgal v srce ozeblino. Strežnice so hitele na vse strani in med delom poljubljale kristalne ročice. Pripadale so venomer bele tančice, amaragno zeleno obrobjene, hermelina in čarobnega cvetja. Njeno perilo je bilo posuto z najfinjšimi ročicami, kar jih je kdaj ustvarila čudovita domišljija nature iz čistih, nežnih hlapih, morda vzdihov nedolžnih prsi. Vse pa je bilo čudovito prosjono, da so se videla tople mehke oblike njenega neakneno lepega telesa.

Zda so ji prinesli razkošen naslanjač. Ona je sedla nanj, in brzi so se spustile gibčne dev